Lieta Nr.C12395516
SKC-1383/2017
Civillietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
L Ē M U M S
Rīgā 2017.gada 16.jūnijā

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis referents Valerijans Jonikāns
tiesnese Ināra Garda
tiesnesis Aigars Strupišs

izskatīja rakstveida procesā /pers. C/ pilnvarotās pārstāves /pers. D/ blakus sūdzību par Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 9.marta lēmumu, ar kuru atcelts Daugavpils tiesas 2017.gada 10.janvāra lēmums un izbeigta tiesvedība lietā /pers. C/ sūdzībā par maksātnespējīgās SIA „ABIPRO" kustamās mantas izsoli.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Daugavpils tiesas 2015.gada 7.janvāra spriedumu pasludināts SIA „ABIPRO" maksātnespējas process. Par administratoru iecelts Valdis Freimanis.

/pers. C/ ir maksātnespējīgās SIA „ABIPRO" dalībniece, kurai pieder 75 kapitāla daļas un kura ar administratora /datums/lēmumu ir atzīta par parādnieka pārstāvi, bet ar 2015.gada 5.marta lēmumu - par nenodrošināto kreditoru par kopējo summu EUR 464 447,89.

[2] /pers. C/ 2016.gada 27.decembrī iesniegusi tiesā sūdzību par maksātnespējīgās SIA „ABIPRO" kustamās mantas /datums/izsoli, kā ieinteresētās personas norādot MSIA „ABIPRO" administratoru un izsoles dalībniekus - SIA „Ecotechno", /pers. F/, SIA „Īpašumu attīstības aģentūra", /pers. G/, SIA „Latgales ēkas" un SIA „EURO TRADE GRUPA".

Sūdzībā norādīti šādi apstākļi.

[2.1] 2016.gada 16.decembrī iesniedzēja saņēmusi administratora paziņojumu un tam pievienoto /datums/kustamās mantas izsoles aktu.

No izsoles akta redzams, ka /datums/plkst. 14.00 notikusi otrā izsole ar lejupejošu soli, kurā pārdota maksātnespējīgās SIA „ABIPRO" kustamā manta, kas atrodas /adrese/, un kas sastāv no biroja iekārtām, mēbelēm, viena autoiekrāvēja un citiem pamatlīdzekļiem 4000 EUR vērtībā, kā arī atgūtā kustamā manta: atkritumu pārstrādes iekārtas (ārpus tirgus objekts) 125 250 EUR vērtībā, kopējā piespiedu pārdošanas vērtība 129 250 EUR.

Izsolē piedalījušies seši dalībnieki. Vienīgo solījumu 13 750 EUR veikusi SIA „Īpašumu attīstības aģentūra". Citi izsoles dalībnieki nav veikuši nevienu solījumu.

Kustamā manta izsolē pārdota par 13 750 EUR (cena ar PVN 16 637,50 EUR).

[2.2] Sūdzības iesniedzējai radās pārliecība, ka izsoles dalībnieki rīkojās negodprātīgi, jo bija

iepriekš vienojušies par to, ka citi izsoles dalībnieki neveiks solījumus un ļaus SIA „Īpašumu attīstības aģentūra" nopirkt maksātnespējīgās SIA „ABIPRO" kustamo mantu par zemāko cenu.

Ņemot vērā Civillikuma 1415.pantu izsole atzīstama par spēkā neesošu.

[2.3] Atbilstoši Maksātnespējas likuma mērķim administratoram ir pienākums darboties kreditoru interesēs, gādāt par to, lai parādnieka manta tiktu pārdota par iespējami augstāko cenu un

pēc iespējas pilnīgāk tiktu apmierināti kreditoru prasījumi. Šajā gadījumā parādnieka vērtīgākais īpašums ir pārdots par nesamērīgi zemu cenu, aizskarot gan maksātnespējīgās sabiedrības, gan tās kreditoru ar Maksātnespējas likumu aizsargātās intereses.

[2.4] Sūdzības iesniedzēja pirms izsoles lūgusi administratoru izvērtēt iespēju nerīkot maksātnespējīgās SIA „ABIPRO" kustamās mantas – ražošanas iekārtu /numurs/ /Nosaukums J/ – izsoli līdz laikam, kamēr tiks izskatīta krimināllieta, kurā minētā iekārta ir pierādījums.

Administrators šo lūgumu noraidījis.

Pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 1.pantu, 4.pantu, 6.pantu, 115.panta trešo daļu, Civillikuma 1415.pantu, Civilprocesa likuma 591.panta pirmās daļas 4.punktu,617.panta otro daļu, sūdzībā lūgts atzīt par spēkā neesošu /datums/izsoli, atzīt par spēkā neesošu /datums/maksātnespējīgās SIA „ABIPRO" pirmās izsoles protokolu-aktu Nr./numurs/.

[3] Ar Daugavpils tiesas 2017.gada 10.janvāra lēmumu /pers. C/ sūdzība noraidīta.

[4] Blakus sūdzībā /pers. C/ pilnvarotā pārstāve lūgusi lēmumu atcelt.

[5] Ar Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 9.marta lēmumu Daugavpils tiesas 2017.gada 10.janvāra lēmums atcelts un tiesvedība lietā izbeigta.

Tiesas lēmums pamatots ar šādiem argumentiem.

[5.1] Maksātnespējas likuma 115.panta „Parādnieka mantas izsole" pirmajā daļā noteikts, ja parādnieka manta tiek pārdota izsolē, tās izsole

izdarāma un īpašuma tiesības nostiprināmas uz ieguvēja vārda saskaņā ar Civilprocesa likuma noteikumiem par mantas pārdošanu piespiestā izsolē, ja šajā likumā nav noteikts citādi.

Norādītā panta trešajā daļā noteikts, ka Civilprocesa likumā noteiktās tiesu izpildītāja darbības saistībā ar parādnieka mantas izsoli veic administrators.

Minētajā pantā atsevišķi aprakstīta nekustamā īpašuma izsoles organizēšanas kārtība, bet attiecībā uz kustamās mantas izsoli nekas speciāli nav atrunāts.

Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 5.februāra lēmumā lietā SKC-1447/2014 norādīts, ka „No Maksātnespējas likuma 115.panta trešās daļas normas konstrukcijas nepārprotami izriet, ka maksātnespējas procesa administratoram, veicot parādnieka mantas izsoli, ir saistoši Civilprocesa likuma noteikumi, kas reglamentē tiesu izpildītāja darbības. Tomēr tas nenozīmē, ka maksātnespējas procesa administratora un tiesu izpildītāja darbību saistībā ar parādnieka mantas izsoli regulējumu būtu pamats kvalificēt kā identisku, jo abu minēto amatpersonu statuss un uzdevumi būtiski atšķiras. [..] Civillietu departaments atzīst, ka Maksātnespējas likuma 115.panta pirmās daļas norādes attiecas galvenokārt uz pašu izsoles procesa organizāciju un norisi. Tādējādi Civilprocesa likuma noteikumi par parādnieka mantas izsoli uz maksātnespējas procesa administratoru attiecas tiktāl, ciktāl viņš veic šo tiesu izpildītājam raksturīgo funkciju".

[5.2] Atbilstoši Civilprocesa likuma 363.^{14} panta pirmās daļas 4.punktam, lemjot jautājumu par nekustamā īpašuma izsoles apstiprināšanu, saskaņā ar Civilprocesa likuma 613.panta ceturto daļu vienlaikus ar pieteikumu par nekustamā īpašuma nostiprināšanu uz ieguvēja vārda tiesa var izskatīt arī sūdzību par administratora rīcību, kas dod pamatu izsoli atzīt par spēkā neesošu (617.panta otrā daļa).

Savukārt attiecībā uz kustamās mantas izsoli ne Civilprocesa likuma 363.^{14} pantā, ne arī visā

46.^{1} nodaļā „Juridiskās personas maksātnespējas procesa lietas" nav norādīts, ka maksātnespējas procesa ietvaros sūdzības saistībā ar kustamās mantas izsoli izskatītu tiesa.

/pers. C/ iesniegusi sūdzību par izsoles dalībnieku rīcību, un lūgumu par kustamās mantas izsoles atzīšanu par spēkā neesošu pamatojusi ar Civilprocesa likuma 591.panta pirmās daļas 4.punktu.

Ne Civilprocesa likumā, ne Maksātnespējas likumā nav paredzēts, ka tiesa maksātnespējas procesa ietvaros izskatītu sūdzības par citu personu rīcību vai arī sūdzību saistībā ar kustamās mantas izsoli.

Kustamas mantas izsoles procesu pilnībā kontrolē administrators, nevis tiesa. Tādējādi atbilstoši minētajām Maksātnespējas likuma un Civilprocesa likuma normām, tiesa lemj tikai par nekustamā īpašuma izsoles akta apstiprināšanu un nekustamā īpašuma nostiprināšanu uz pircēja vārda, un sūdzību tiesai var iesniegt tikai saistībā ar nekustamā īpašuma izsoli.

Pirmās instances tiesa nepamatoti pieņēma sūdzību par kustamās mantas izsoles dalībnieku ļaunprātīgu rīcību kustamas mantas izsoles procesā, jo šādas sūdzības izskatīšana nav pakļauta tiesai juridiskās personas maksātnespējas procesa ietvaros.

[5.3] Blakus sūdzībā norādītais apstāklis, ka izsolē nav iespējams pārdot kustamās mantas sastāvā esošās ražošanas iekārtas, jo tās ir pierādījums krimināllietā, nevar būt izskatāmās sūdzības priekšmets.

Kustamās mantas izsole notika atbilstoši mantas pārdošanas plānam, ko paredz Maksātnespējas likuma 145.panta pirmā daļa, un kreditoriem bija tiesības piecu dienu laikā iesniegt administratoram iebildumus.

Sūdzības iesniedzēja bija vērsusies pie administratora ar lūgumu nerīkot kustamās mantas sastāvā esošo ražošanas iekārtu izsoli, jo tās kalpo par pierādījumiem krimināllietā. Uz šo vēstuli administrators 2016.gada 8.novembrī sniedzis atbildi.

[6] Blakus sūdzībā /pers. C/ pārstāve /pers. D/ lūgusi atcelt Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 9.marta lēmumu un nodot jautājumu jaunai izskatīšanai tai pašai tiesai, kura lēmumu pieņēmusi.

Blakus sūdzībā norādīts, ka tiesas lēmums nav pamatots.

Civilprocesa likumā noteiktās tiesu izpildītāja darbības saistībā ar parādnieka mantas izsoli veic administrators (Maksātnespējas likuma 115.pants). Savukārt tiesa izsoli atzīst par spēkā neesošu, ja tiesu izpildītājs, piedzinējs vai pircējas ir pieļāvis ļaunprātības (Civilprocesa likuma 592.panta pirmās daļas 4.punkts).

Tādējādi izsoli par spēkā neesošu var atzīt tikai tiesa, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 591.pantu, kas arī paredz sūdzību izskatīšanu divās instancēs. Administrators, pildot tiesu izpildītāja darbības, nevar pats atzīt notikušo izsoli par spēkā neesošu.

Motīvu daļa

[7] Izskatījusi blakus sūdzību, Augstākā tiesa atzīst, ka pārsūdzētais lēmums ir atceļams.

[8] Lai gan, atceļot rajona tiesas lēmumu un izbeidzot tiesvedību, apelācijas instances tiesa, ir atsaukusies uz Civillietu departamenta 2014.gada 5.februāra lēmumā *(lieta SKC-1447/2014 (C33292314))* izteiktajām atziņām, nekļūst skaidrs, pamatojoties tieši uz kādiem Civillietu departamenta secinājumiem, tiesa nonākusi pie atziņas, ka jautājums par kustamas mantas izsoles akta atzīšanu par spēkā neesošu maksātnespējas procesā, nav pakļauts tiesai.

Jāatzīst, ka šādu secinājumu tiesa izdarījusi, neatrodot par to norādes ne Maksātnespējas likumā, ne Civilprocesa likuma 46.^{1} nodaļas normās, un šajā ziņā tiesai formāli ir taisnība.

Tomēr, ja tiesas argumentācija galvenokārt balstās uz Civillietu departamenta 2014.gada 5.februāra lēmumu, tiesai bija jāpievērš uzmanība situācijai, kura ar šo lēmumu ir risināta. Minētajā lietā administratoram fiziskās personas maksātnespējas procesā, veicot nekustamā īpašuma - dzīvokļa izsoli, bija radušās aizdomas par izsolē pieteikušos solītāju negodprātīgu rīcību, piedaloties izsolē, bet neizdarot solījumus.

Noslēdzoties izsolei, administratoram atbilstoši Civilprocesa likuma 363.^{15} panta pirmajai daļai pēc tam, kad nosolītājs ir samaksājis visu no viņa pienākošos summu, ir jāiesniedz tiesā pieteikums par izsoles akta apstiprināšanu. Citu procesuālo darbību veikšanu attiecībā uz izsoles rezultātiem likums neparedz.

Maksātnespējas procesa administrators *(lieta SKC-1447/2014(C33292314))* pretēji Civilprocesa likuma 363.^{15} panta pirmās daļas norādēm tiesā iesniedza pilnīgi pretēja satura dokumentu, lūdzot izsoles aktu nevis apstiprināt, bet notikušo izsoli atzīt par spēkā neesošu.

Situācija lietā Nr. SKC-1447/2014 pēc būtības ir līdzīga tai, kāda ir izskatāmajā lietā, jo, kā norādījusi apelācijas instances tiesa, – ne Maksātnespējas likums, ne Civilprocesa likuma 46.^{1} nodaļas normas neparedz tiesības sūdzēties vai apstrīdēt maksātnespējas procesā veiktas kustamas mantas izsoli.

Civillietu departaments administratora tiesības vērsties tiesā ar pieteikumu, kas likumā nav paredzēts, vērtēja, izejot no maksātnespējas procesa administratora uzdevuma pēc iespējas pilnīgāk apmierināt kreditoru prasījumus no parādnieka mantas. Departaments atzina – lai nodrošinātu šā

uzdevuma izpildi, maksātnespējas procesa administrators nedrīkst neitrāli noraudzīties uz parādnieka mantas izsoles gaitā notiekošo, bet, saskatot nelikumības, viņam aktīvi jārīkojas.

Analoģiski – izskatāmajā lietā tiesai bija jāizvērtē, vai pastāv tiesiska interese kustamas mantas izsoles norises likumības pārbaudei.

[9] Nav strīda, ka, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 363.[15] pantu, tiesa veic pārbaudi par nekustamā īpašuma izsoles likumību maksātnespējas procesā.

Ja iepriekšminētajā lietā *(lieta SKC-1447/2014(C33292314))* nekustamā īpašuma – dzīvokļa vērtība bija 8000 Ls un tas tika nosolīts par 1000 Ls, tad izskatāmajā lietā izsolē tika pārdota kustamā manta ar tās sākuma cenu – 129 250 EUR, kas tika nosolīta par 13750 EUR.

Nav loģiska skaidrojuma, kāpēc par tāda īpašuma izsoli, kas ir 16 reizes vērtīgāks, nevarētu tikt ierosināts jautājums par tā izsoles tiesiskumu, ņemot vērā, ka šādas revīzijas mērķis ir kreditoru un parādnieka interešu aizsardzība, vienlaikus nepieļaujot negodīgu rīcību no izsoles organizētāja un tajā piedalījušos personu puses.

Civilprocesa likuma 591.pants paredz kustamas mantas izsoles atzīšanu par spēkā neesošu. Un, lai gan likums neparedz kustamas mantas izsoles akta apstiprināšanu tiesā, tas neliedz izmantot Civilprocesa likuma 591.pantā paredzētās tiesības arī maksātnespējas procesā. Šādas normas neesamība uzskatāma par neapzinātu likuma robu, kas ir aizpildāms tiesību tālākveidošanas ceļā, vadoties no tiesību institūtu mērķiem un pamatprincipiem.

[10] Tā kā apelācijas instances tiesa nepamatoti izbeigusi tiesvedību, tās lēmumu atceļot, Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijai uzdodams izskatīt blakus sūdzību par Daugavpils tiesas 2017.gada 10.janvāra lēmumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 448.panta pirmās daļas 3.punktu, tiesa

nolēma

Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 9.marta lēmumu atcelt un apelācijas instances tiesai nodot izskatīšanai /pers. C/ pilnvarotās pārstāves blakus sūdzību.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnesis V. Jonikāns
Tiesnese I.Garda
Tiesnesis A.Strupišs